

«ÚZLIKSIZ BILIMLENDIRIW SISTEMASÍDA ARALÍQTAN OQÍTÍWDÍN INTEGRACIYASÍ»

atamasındaǵı IV Xalıqaralıq ilimiy-teoriyalıq konferenciya

BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'QITISHNING INNOVATSION USULLARI

A.Turumbetova,

NDPI "Ijtimoiy-gumanitar fanlarni masofadan o'qitish" kafedra stajyor - o'qituvchisi

U.Allaniyazova,

Sirtqi ta'lim bo'limi talabasi

***Annotaciya.** Bu maqolada boshlang'ich sinflarda o'qitishning innovatsion usullari va ulardan qanday foydalanish usullari haqida ma'lumotlar berilgan.*

***Kalit so'zlar:** boshlang'ich sinflar, o'qitish, innovatsion usullar, darslar, bilim, ko'nikma, mashg'ulot.*

Ta'lim jarayoni bu o'qituvchi va o'quvchilarning o'zaro hamkorlikdagi faoliyati bo'lib, ushbu jarayonda shaxsning rivojlanishi, uning ma'lumoti va tarbiyasi ham amalga oshadi. Darslarda o'qituvchi o'z bilimi, ko'nikma va malakalarini mashg'ulotlar vositasida o'quvchilarga yetkazadi, o'quvchilar esa uni o'zlashtirib borishi natijasida undan foydalanish va amaliyotda qollash ko'nikmasiga, qobiliyatiga ega bo'ladi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini yosh xususiyatlarini o'rganish jarayonida olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ulardagi ko'p hollarda o'quv yilining dastlabki yillarida ixtiyorsiz diqqat ustunlik qiladi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida diqqatni irodaviy zo'r berish bilan boshqarish va vaziyatga moslash imkoni mavjud bo'lmaydi. Buning asosiy sababi, ularda ixtiyoriy diqqatning kuchsizligi va beqarorligidir.[2.286 b]

Tafakkur jarayoni esa yaqqol, ko'rgazmali obrazlidir. Shu sababli darslarni tashkil etishda ko'rgazmali qurollardan hamda interfaol usullardan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Hozirgi kunda mamlakatimizda ta'lim jarayonida interfaol metodlar va axborot texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish kundan-kunga ortib bormoqda. Bunday bo'lishining yana bir sabablaridan biri, shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchilar faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish esa ularni egallayotgan bilimlarini o'zlari qidirib topish, mustaqil o'rganish va fikrlash, tahlil qilish, hatto yakuniy xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishga o'rgatadi. O'qituvchi bu jarayonda shaxs rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi va shu bilan

«ÚZLIKSIZ BILIMLENDIRIW SISTEMASÍDA ARALÍQTAN OQÍTÍWDÍN INTEGRACIYASÍ»

atamasındaǵı IV Xalıqaralıq ilimiy-teoriyalıq konferenciya

bir qatorda boshqaruvchilik, yo‘naltiruvchilik funksiyasini bajaradi. Bugungi kunda ta‘limda “Aqliy hujum”, “Fikrlar hujumi”, “Tarmoqlar” metodi, “Sinkveyn”, “BBB”, “Beshinchisi ortiqcha”, “T-sxema”, “Baliq skleti”, “3ta gap”, “3 bo‘g‘inli so‘z”, “6x6x6”, “Bahs-munozara”, “Rolli o‘yin”, FSMU, “Kichik guruhlarda ishlash”, “Yumaloqlangan qor”, “Zig-zag”, “Oxirgi so‘zni men aytay” kabi zamonaviy texnologiyalar qo‘llanmoqda.

Xuddi shu kabi o‘qitishda qo‘llaniladigan innovatsion usullar *faol va interaktiv shakllarni o‘z ichiga oladi*.

Faol shakllar o‘qituvchining o‘qituvchiga va u bilan birga ta‘lim oladiganlarga nisbatan faol pozitsiyasini ta‘minlaydi. Ulardan foydalangan holda darslarda darsliklar, noutbuklar, kompyuterlar, ya‘ni o‘rganish uchun individual vositalar qo‘llaniladi.

Interfaol usullar, ulardan foydalanish jarayonida o‘quvchilar bilimlarni boshqa o‘quvchilar bilan hamkorlikda samarali o‘zlashtiriladi. Bu usullar o‘qitishning jamoaviy shakllariga tegishli bo‘lib, ular davomida o‘quvchilar guruhi o‘rganilayotgan material ustida ishlaydi va ularning har biri bajarilgan ish uchun javobgardir.

Bularga quyidagilar kiradi:

- ijodiy mashqlar;
- guruh topshiriqlari;
- rolli o‘yinlar, biznes o‘yinlari;
- darslar - ekskursiyalar;
- video materiallardan foydalanish,

Maktabda o‘qitishning innovatsion usullari bolalarda kognitiv qiziqishni rivojlantirishga yordam beradi, ularni o‘rganilayotgan materialni tizimlashtirish va umumlashtirish, muhokama qilish va bahslashishga o‘rgatadi. Bu esa bolalarda olgan bilimlarining mohiyatini tushinib yetishda, hayotda qo‘llay olish ko‘nikmalariga ega bo‘lishadi.

Didaktikada, shuningdek, ta‘lim usullari atamasi ham keng qo‘llanadi. Ta‘lim usuli - ta‘lim metodining tarkibiy qismi yoki alohida tomoni. Metodlar bilan usullar munosabati o‘zaro bir-biriga bog‘langan. Usul va metod butun va qism sifatida bir-biriga bog‘lanadi.[1.92 b]

Ta‘lim usullari - bu o‘qituvchi va talabalarning o‘quv muammolarini hal qilishga qaratilgan birgalikdagi faoliyati usullari.

Ta‘lim usullari uch guruhga bo‘linadi:

«ÚZLIKSIZ BILIMLENDIRIW SISTEMASÍDA ARALÍQTAN OQÍTÍWDÍN INTEGRACIYASÍ»

atamasındaǵı IV Xalıqaralıq ilimiy-teoriyalıq konferenciya

Tashkilot usullari:

1. Og‘zaki usullar; hikoya, tushuntirish, suhbat, darslik va kitob bilan ishlash.
2. Vizual usullar: kuzatish, ko‘rgazmali qurollar, filmlar va lentalarni namoyish qilish.
3. Amaliy usullar: og‘zaki va yozma mashqlar, grafik va laboratoriya ishlari

Nazorat usullari:

1. Og‘zaki nazorat. Individual yoki frontal tadqiqot.
2. Yozma nazorat. Testlar, insholar, taqdimotlar, diktantlar va boshqalar.
3. Laboratoriya nazorati, mashina nazorati. Laboratoriya ishi, testlar, anketalar.

Rag‘batlantirish usullari:

Ta’lim faoliyati motivlarini shakllantirish uchun ta’lim faoliyatini tashkil etish va amalga oshirish usullarining butun imkniyatidan foydalaniladi. Usullarning har biri nafaqat informatsion va tarbiyaviy, balki motivatsion ta’sirga ham ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. B.X.Xodjayev Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Darslik. - T.: “Sano-standart” nashriyoti, 2017-yil, 416 bet.
2. Z.T.Nishanova. Rivojlanish psixologiyasi. Pedagogik psixologiya [Matn] : darslik. – T.: “O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati” nashriyoti, 2018.-600 b
3. Olimovna, R. M. (2023). BAYNALMINAL OILALARNING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARINI ORGANISH IJTIMOIIY PSIXOLOGIK MUAMMO SIFATIDA. PEDAGOGS, 48(2), 49-51.